

חוקת חכ"ג שיחה א'

ג' אופנים בביאור גדר מטפחת בפר תורה: (א) מצד הגברא - כדי שהאדם יוכל לאחוז בס"ת. (ב) מצד החפצא - שכבוד ס"ת דורש שיהיה לספר תורה מטפחת. (ג) המטפחת אינה רק גדר דכבוד ס"ת אלא היא קשורה עם העצם דספר התורה, שהמטפחת נעשית חלק מהספר על דרך הגליון.

איתא בסיומ מסכת מגילה: "האוחז ספר תורה ערום נקבר ערום, ערום סלקא דעתך אלא אימא ערום בלא מצות, בלא מצות סלקא דעתך אלא אמר אביי נקבר ערום בלא אותה המצוה". ותוספות מבארים ש"יש מפרשים מצות אחיזה, וקשה מאי רבותא פשיטא שאין לו שכר כיון שלא עשה את המצוה כהוגן, לכך פירש ריב"א בלא אותה מצוה שעשה באותה שעה שאם אחז ספר תורה ערום וקרא בו אין לו שכר מן הקריאה וכן אחזו לגוללו או להגיהו, אבל אחזו במטפחת אורך ימים בימינה בשמאלה עושר וכבוד".

והביאור בזה: ישנם ג' אופנים לבאר את הגדר דמטפחת: (א) מצד הגברא - כדי שהאדם יוכל לאחוז בספר תורה. (ב) מצד החפצא - שכבוד ספר תורה דורש שיהיה לספר תורה מטפחת. (ג) המטפחת אינה רק גדר דכבוד ספר תורה אלא היא קשורה עם העצם דהספר תורה, שהמטפחת נעשית חלק מהספר על דרך הגליון.

וזהו הביאור בהשקליא וטריא בגמרא, דלכתחילה ישנה סברא שנקבר ערום כי מטפחת הוא ענין צדדי והוא רק לבוש לספר תורה, ולכן נקבר ערום בלא לבוש - שהלבוש הוא ענין חיצוני. והדיעה השניה אומרת ערום בלא מצות, כי לדעה זו המטפחת היא חלק מכבוד ספר תורה ואינה ענין צדדי, ולכן נקבר ערום בלא מצות כי המצות שייכים לנשמה ואינם ענין חיצוני. והדיעה השלישית שסוברת שהמטפחת היא חלק מעצם קדושת הספר תורה, ולכן מפרשים בלא אותה מצוה כי שאר המצות אינם שייכים לעצם קדושת הספר תורה.

ולכן, לדעת ה"יש מפרשים" בתוספות, הפירוש הוא ערום בלא מצות אחיזה, דהחידוש בזה הוא שאין זה כקורע על מתו בשבת שאז יצא חובת קריאה אף שחילל את השבת, והטעם שאינו מקבל את מצות אחיזה הוא מפני שהמטפחת אינו דבר נבדל מהספר תורה ולכן ישנו חיסרון בספר תורה עצמה וממילא חסר במצות אחיזת ספר תורה.

אך התוספות מקשים על פירוש זה, כי לשאר הפירושים העונש הוא שלא רק שאינו מקבל שכר אלא שלוקחים ממנו דבר שהיה לו לפני כן, ואילו לפירוש זה יוצא שרק שאין ניתוסף לו מצוה אך לא נחסר ממנו מצוה שהיה לו כבר.

ולכן מפרש הריב"א שאין לו שכר הקריאה שנוטלים ממנו שכר הקריאה.

ובעומק יותר יש לומר, שלדעת הריב"א המטפחת קשורה לא רק עם הספר תורה אלא גם עם כללות ענין הספר תורה - גם הקריאה.

וזהו שהגמרא מסיימת "אבל אוחזה במטפחת אורך ימים בימינה בשמאלה עושר וכבוד", דחז"ל אמרו "למימינים בה אורך ימים למשמאילים בה עושר וכבוד", ורש"י מפרש שפירוש משמאילים הוא שלומדים

שלא לשמה, אך צריך לומר שהפירוש שלא לשמה הוא שלומדים לידע את המעשה אשר יעשון ולא לשם התורה עצמה (דכשלומדים שלא לשמה ממש הרי זה סם מות).

זוהו ענין המטפחת, דמטפחת הוא, כנ"ל, חלק מגוף הספר תורה. שהלימוד לידע את המעשה הוא מוכרח, אך מכל מקום הוא רק לבוש, שזהו אחד מהאופנים בלימוד התורה, ולכן זוכה לאורך ימים (על ידי הלימוד לשמה ממש) ולעושר וכבוד (על ידי הלימוד לידע את המעשה אשר יעשון).